

Čtvrtý týden nového roku v Martiněvsi a půvabném okolí

Tak po té velké vichřici v lednu roku sedmého začínajícího třetího tisíciletí dopadlo shůry i na Martiněves během jediné noci hodně sněhu. Podle slov „poměrů znalého muže“, který to množství určitě změřil správně, to bylo 25 - 30 cm. Ty „kopce“ napadaného sněhu – to byl pro všechny nečekaný nerudovský problém v duchu „kam s ním?“ Je to jasné - všechno se zvládlo. Do odklízení se zapojily mechanické i ruční „stroje“ a bylo dobře.

O té velké vánici, která přišla po té velké vichřici zvané orkán, ale nechci psát. Chci psát něco málo o nádherném kraji, o slavných i zapomenutých místech a lidech.

Ve čtvrtek 25. ledna se mi naskytla v obci Martiněves nádherná podívaná - krásný pohled. Ten pohled, který stojí bezesporu za to, se otevře každému, kdo projde Viinohradem. Již asi půl tisíciletí se tam vdáli za vinohradem tyčí hrad, dnes zřícenina a dominanta úrodného kraje dolního Poohří, zvaná jedněmi hrad Klapý podle starobylé osady Lučanů Klapý (Klepý – Dalimilova kronika 1197), jinými Hasenburg. Někteří si název hradu „počeštili“ a tak čtu názvy Hasenburk stejně tak jako Házenburk, či Házmburk. Prostě, snad víte, co mám na mysli.

V tom zasněženém kraji tam na konci vesnice, když se podíváte směrem k západu, jsem přimhouřila oči a uviděla protáhlý hřbet strmého čedičového kopce, osamělé to třetihorní vyvěreliny, sopky, na jejímž čedičovém podloží šikové ruce postavily středověkou pevnost první velikosti (417 m), srovnatelnou nejlépe s neméně krásným Bezdězem (kolem 600 m). Archeologické nálezy z úbočí svědčí o tom, že již v pravěku mělo Klapý obranný význam. Těmi, kteří obranný hrad začali budovat k dnešní podobě, byli prý páni z Ronova, hlavně jejich větev – páni z Lichtenburga. Dále víme, že hrad v roce 1314 získal Jan Lucemburský – mladík, který si prozíravě vzal za manželku Elišku Přemyslovnu, král český, vlastní to otec Karla IV., ten, který se proslavil výrokem proneseným v předsmrtné bitvě u Kresčaku 1344 – „...toho bohdá nebude, aby král český z boje utíkal!“. Ale vraťme se z bojišť stoleté války k nám. Král Jan neměl za svého života peněz nikdy nazbyt, docela jich měl málo a tak hrad Klapý prodal tomu, kdo peníze měl. Bylo to v roce 1335. A tehdy někdy to začalo. Stavělo se a stavělo. Byl zbudován hlavní přístup do hradu – válcová „černá“ věž na

východní hřebenové plošině. Ta měla dřevěný ochoz. Nechyběl dřevěný zvedací můstek a opevnění. Směrem na západ se budovaly tři obytné paláce, které protínala ústřední ulička, na nádvoří byla vyhloubena hluboká studna. A pak „se postavila“ čtyřboká „bílá“ věž obehnaná cimbuřím! To byla nádhera. Byly tam další můstky, pavlače, ... a pod hradem podhradí se svým životem „pomocníků“. Pro pevnost - hrad Zajíce z Valdeka se přece nehodilo Klepý nebo Klapý a tak se název měnil podle poněmčeného jména nového majitele Ze Zbyňka z Valdeka se stal Zajíc z Valdeka. Německy zajíc je přeci der Hase, -n a už to bylo – Hasenburg. Ano, potomkem stavitele Zbyňka byl arcibiskup Zbyněk Zajíc, který majitelem hradu nebyl, ale dal o sobě halasně vědět v době Husově pálení hni. „Zbyněk biskup abeceda spálil knihy a nevěda, co je v nich napsáno“ (byly to spisy Viklefovy). Majitelem hradu byl Vilém Zajíc – loupeživý rytíř 15. století. Za náboženských válek katolíků a husitů se hrad stal opěrným bodem katolíků. A poté již jen chátral a chátral, měnil majitele za majitelem (např. Jan starší z Lobkovic). Během 18. století se stal „pustým zámek“ - panstvo se přestěhovalo do Libochovic. V 19. století Házenburk byla podle mnohých literárních vyznání romantika a zase romantika, nádhera a cíl mnohých výletníků.

Zasněženou romantikou promluvila zřícenina a půvabný kraj i ke mně. Pokud jste nestihli procházku krásnou vesničkou bílých domků vinohradu při tomto sněhu, určitě projděte Vinohradem za jasného dopoledne nebo kolem třetí, šesté, osmé, když sluníčko mizí za Hanžburek. Proč si nechat ujít krásnou podívanou, když ji máme na dosah.

***„... ten černý Košťál na obzoru plamenného nebe při západu slunce,
a ty modré hory – a ta rovina – ty skupiny stromů po ní
– a ty vinice kolem, v nich ty bílé domky
– a to Labe pode mnou – a Hanžburek ---
Eduarde, to musíte vidět, to se nedá popsat!“***

Jméno autora, z jehož Dopisu příteli cituji, opředu zatím tajností.
Třeba se najde ten, kdo vypátrá jeho jméno a sdělí ho záhy a rád.

(S úctou Hana Zítková)